

Tisková zpráva

Občané o inflaci a reálných příjmech – leden 2020

- ⊙ Více než dvě pětiny (44 %) českých občanů jsou toho názoru, že jejich reálné příjmy jsou nižší v porovnání s uplynulým rokem. Další přibližně dvě pětiny (43 %) hodnotí svoje reálné příjmy jako zhruba stejné a jen o málo více než desetina (12 %) hodnotí svoje reálné příjmy jako vyšší oproti minulému roku.
- ⊙ Pokud jde o pocítovaný dopad inflace na občany, hodnocení se oproti loňsku mírně zhoršilo, když téměř polovina (47 %) občanů pocítovala dopad inflace jako spíše přijatelný a téměř dvě pětiny (38 %) jako spíše nepřijatelný.
- ⊙ Nárůst inflace očekává o 12 procentních bodů více respondentů než v loňském výzkumu z ledna 2019 a pesimismus se tak v tomto směru stabilně zvyšuje již od roku 2016, kdy byl zaznamenán nejlepší výsledek za celou dobu realizace srovnatelných měření od roku 2007.

Zpracoval:

Martin Spurný

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

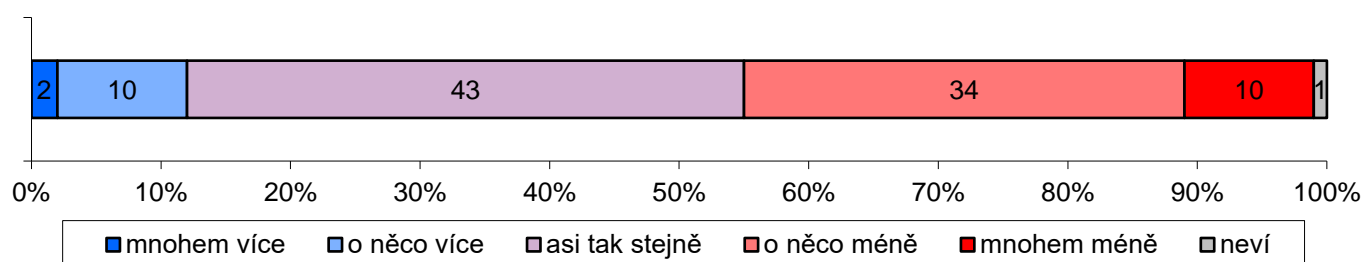
Tel.: 210 310 583; e-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

Lednový výzkum CVVM se zabýval problematikou pohybu všeobecné cenové hladiny, respektive míry inflace. Nejprve jsme všem dotázaným položili otázku týkající se vývoje reálných příjmů jejich domácnosti v uplynulém roce. Následně jsme se respondentů dotázali na hodnocení inflace v minulém roce a na to, jaký vývoj reálných příjmů předpokládají v letošním roce.

Výsledky výzkumu zachycené v grafech 1 a 2 ukazují, že více než dvě pětiny (44 %) české veřejnosti se domnívají, že za příjmy své domácnosti si mohou nakoupit nebo uhradit méně než před rokem, z toho přibližně třetina (34 %) zvolila odpověď „o něco méně“ a jedna desetina (10 %) uvedla možnost „mnohem méně“. Více než dvě pětiny (43 %) pak tvoří podíl těch, kdo soudí, že reálný příjem jejich domácnosti je asi tak stejný jako před rokem, respektive že si za svůj příjem mohou nakoupit a uhradit stejně jako před rokem. Jen o málo více než desetina (12 %) občanů má pocit, že si za svůj příjem může nakoupit více než před rokem, a z toho pouze 2 % uvádějí, že si mohou nakoupit mnohem více než před rokem.

Graf 1: Subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem (%)¹

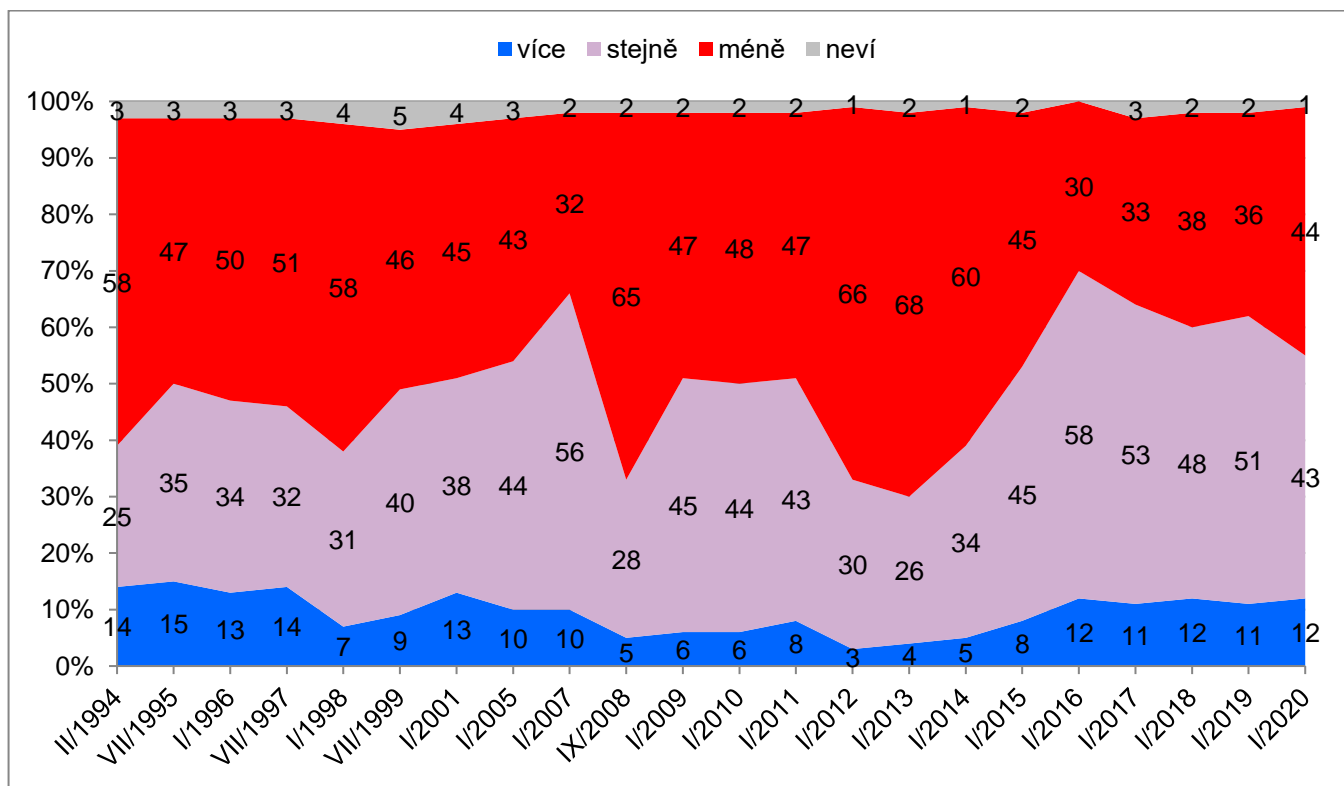

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 11.1. – 22. 1. 2020, 1052 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak vyplývá z údajů v grafu 2, v porovnání s loňským šetřením významně poklesl (o 8 procentních bodů) podíl těch, kteří hodnotí reálné příjmy „asi tak stejně“ a naopak se zvýšil podíl těch, kteří hodnotí kupní sílu příjmů jako nižší (rovněž o 8 procentních bodů). Podíl těch, jejichž kupní síla je ve srovnání s minulým rokem vyšší, pak zůstal přibližně stejný, respektive nedošlo k statisticky významné změně, a tento podíl se tak pátým rokem v řadě drží mírně nad desetinou populace.

¹ Znění otázky: „Řekl byste, že za příjmy Vaší domácnosti můžete uhradit a nakoupit ve srovnání s dobou před jedním rokem mnohem více, o něco více, asi tak stejně, o něco méně nebo mnohem méně?“

Graf 2: Subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem – časové srovnání (%)

Pozn.: Kategorie „více“ je součtem podílů „mnohem více“ a „o něco více“, kategorie „méně“ je součtem podílů „mnohem méně“ a „o něco méně“.

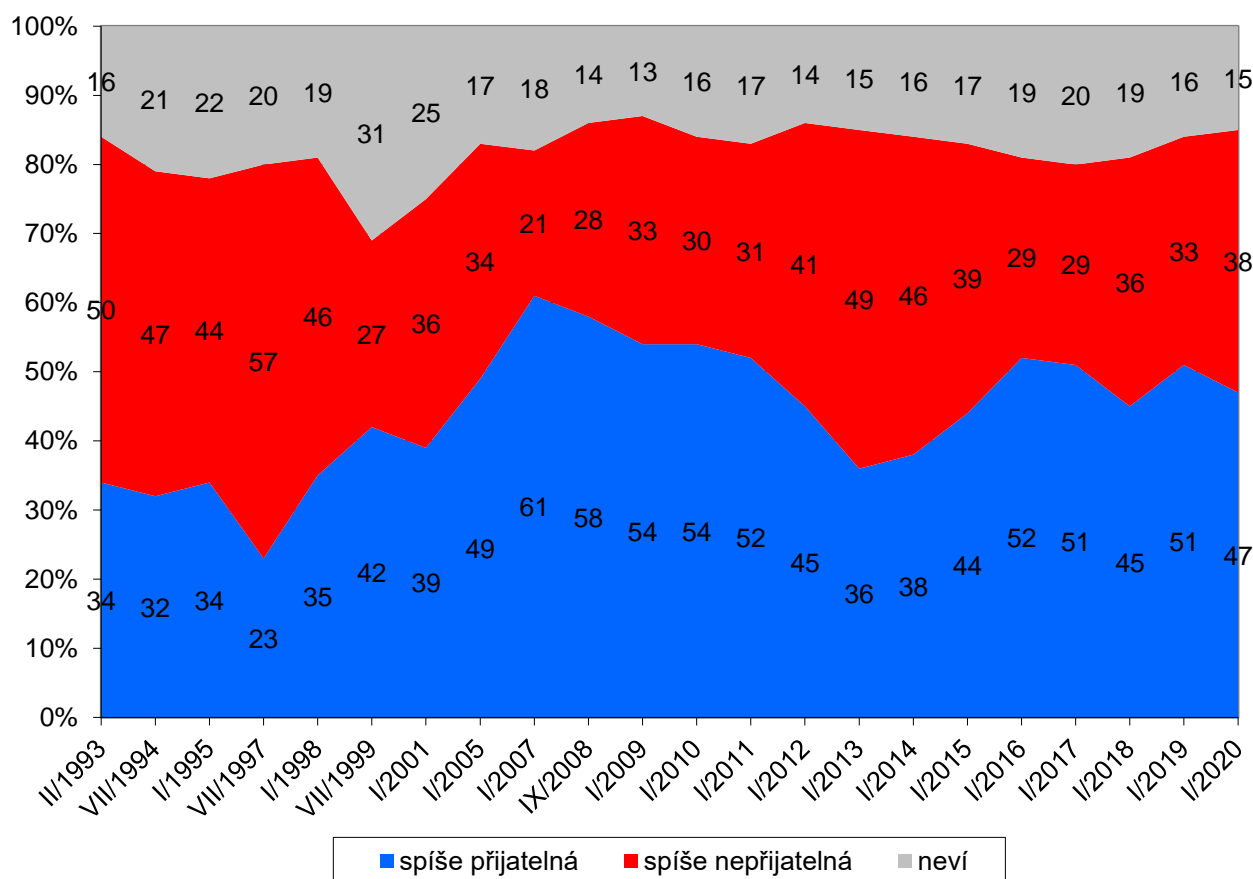
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podrobnější analýza ukázala, že hodnocení reálných příjmů domácnosti pozitivně koreluje s hodnocením životní úrovně domácnosti, když z těch, kdo hodnotí životní úroveň svoji domácnosti dobře, necelá pětina (16 %) uvedla, že může za svůj příjem nakoupit více než před rokem, zatímco u těch co hodnotí úroveň svoji domácnosti špatně, uvedla zlepšení reálných příjmů méně než desetina (6 %). A naopak z těch, co hodnotí životní úroveň svoji domácnosti příznivě, uvedla necelá třetina (32 %), že kupní síla jejich příjmu je nižší než před rokem, přičemž mezi těmi s deklarovanou špatnou životní úrovní domácnost jde o tři čtvrtiny (75 %).

Odpovědi na uvedenou otázku rovněž pozitivně korelují s hodnocením současné ekonomické situace v ČR, když výrazně častěji to, že za stávající příjem své domácnosti mohou nakoupit stejně nebo i více než před rokem, uváděli dotázaní, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako dobrou, zatímco to, že si za svůj příjem mohou nakoupit méně, říkali většinou ti, kteří vnímají ekonomickou situaci ČR jako špatnou. V poněkud horších barvách situaci okolo vlastního příjmu v porovnání se situací o rok zpět vidí lidé ve věku od 60 let výše, obyvatelé Prahy, Vysočiny a Libereckého kraje, důchodci, nezaměstnaní, nekvalifikovaní a polokvalifikovaní dělníci a respondenti, kteří nedůvěřují vládě. Relativně příznivěji pak vyznívají odpovědi podnikatelů a samostatně činných, vyšších odborných nebo vedoucích pracovníků a občanů, kteří se z hlediska politických preferencí řadí k pravici.

Další otázka bloku se týkala samotné inflace, respektive její přijatelnosti či nepřijatelnosti v průběhu roku 2019.²

Graf 3: Názory na přijatelnost či nepřijatelnost loňské inflace (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 11.1. – 22. 1. 2020, 1052 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Výsledky v grafu 3 ukazují, jak občané pociťovali inflaci osobně, přičemž to, že byla spíše přijatelná, si myslí méně než polovina (47 %) české veřejnosti. Podíl lidí, kteří uvedli, že pro ně osobně byla inflace za uplynulý rok spíše nepřijatelná, tvoří téměř dvě pětiny (38 %). Zbývající přibližně sedmina (15 %) občanů nedokázala na otázku odpovédět a zvolila možnost „nevím“.

V porovnání s předchozím šetřením z roku 2019 se situace mírně zhoršila, když podíl těch, kdo míru inflace v uplynulém roce označili za spíše nepřijatelnou, vzrostl o 5 procentních bodů a podíl těch, co úroveň inflace považovali za spíše přijatelnou, poklesl o 4 procentní body. Aktuální hodnocení inflace je tak výrazně lepší než v období let 1993 až 2001 a v letech 2013 a 2014.

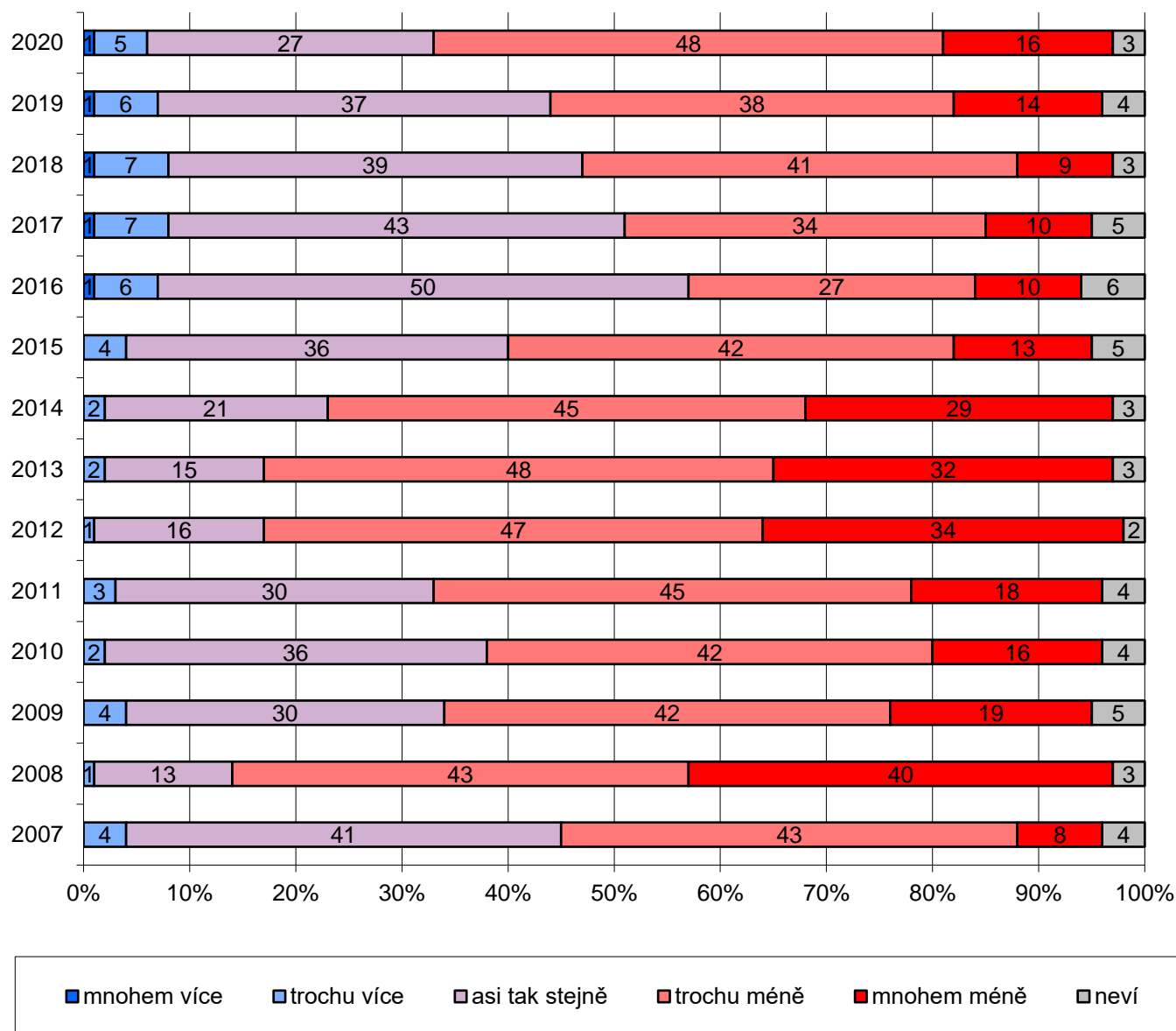
Rozbor podle základních sociodemografických znaků ukázal, že jako přijatelnou loňskou inflaci častěji viděli lidé ve věku 30 až 44 let, absolventi vysokých škol, vyšší odborní nebo vedoucí pracovníci, Pražané, dotázaní s dobrou životní úrovní, lidé, kteří současnou ekonomickou situaci hodnotí jako dobrou, dotázaní, kteří jsou spokojeni s vlastním životem, ti, kdo se sami na pravolevé škále politické orientace řadí na pravici, lidé důvěřující vládě, zajímající se o politiku a ti, kteří v předchozí otázce uvedli, že si za svůj příjem mohou nakoupit více nebo stejně v porovnání se situací před rokem. Naopak častěji jako nepřijatelnou loňskou inflaci hodnotí nezaměstnaní, dotázaní se špatnou životní úrovní, respondenti, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako špatnou, dotázaní, kteří jsou

² Otázka: „A nyní o inflaci. Inflace znamená znehodnocení měny, takže se za stejné peněz nakoupí méně než dřív. Vy osobně jste inflaci v roce 2019 pociťoval jako spíše přijatelnou, nebo spíše nepřijatelnou?“

nespokojeni, případně „ani spokojeni, ani nespokojeni“ se svým životem, ti, kdo jsou nespokojeni se současnou politickou situací, lidé, kteří se sami politicky řadí jednoznačně na levici, voliči KSČM, rozhodnutí nevoliči bez preferované strany a lidé, kteří si za příjem své domácnosti mohou nakoupit méně než před rokem.

Poslední otázka bloku se zaměřila na předpokládaný vývoj reálných příjmů v letošním roce.³

Graf 4: Kolik bude moci nakoupit za stejný obnos v tomto roce (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 11.1. – 22. 1. 2020, 1052 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Výsledky zachycené v grafu 4 ukazují, že více než tři pětiny (64 %) občanů očekává nějaké znehodnocení měny, přičemž 16 % se obává, že za stejné peníze si bude moci nakoupit mnohem méně než dnes, a téměř polovina (48 %) předpokládá, že to bude trochu méně než dnes. Naopak více než čtvrtina (27 %) lidí se domnívá, že za týž obnos

³ Otázka: „Myslíte si, že v tomto roce si budete moci nakoupit za stejné peníze mnohem více, trochu více, asi tak stejně, trochu méně, mnohem méně než dnes?“

bude moci nakupovat stejně jako dnes, 6 % českých občanů pak očekává, že za stejné peníze bude možné nakoupit o trochu (5 %) či mnohem (1 %) více.

Z hlediska časového srovnání se inflační očekávání zhoršují od roku 2016, kdy byl za celou dobu měření nejnižší podíl, těch, kteří předpokládali zhoršení. Podíl těch, kteří očekávají, že si koupí za stejné peníze „mnohem méně“ a „trochu méně“ než dnes vzrostl oproti výzkumu z roku 2016 o 27 procentních bodů. Podíl těch, co očekávají, že si za stejné peníze budou moci nakoupit stejně, klesl o 23 procentních bodů. Přičemž podíl těch, co očekávají, že si koupí za stejné koupí více, je v čase jednak poměrně stabilní a zároveň nízký, a nedosahuje ani jedné desetiny populace.

Relativně vyšší inflační očekávání se objevuje mezi dotázanými se špatnou nebo s „ani dobrou, ani špatnou“ životní úrovní, těmi, kdo ekonomickou situaci naší země hodnotí jako špatnou, případně jako „ani dobrou, ani špatnou“, těmi, kdo jsou nespokojeni s politickou situací a s vlastním životem, důchodci, těmi, kterým se podle jejich vlastního vyjádření za poslední rok zhoršil reálný příjem domácnosti, a těmi, kdo stávající inflaci hodnotí jako spíše nepřijatelnou. Naopak optimističtější jsou v tomto ohledu respondenti s dobrou životní úrovní, Pražané, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, dotázaní, kteří současnou ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako dobrou, respondenti spokojení s politickou situací, případně s vlastním životem, ti, kdo si za svůj příjem mohou nakoupit stejně nebo více než před rokem, a dotázaní, kteří současnou inflaci považují za spíše přijatelnou.

Ve srovnání všech tří otázek se ukazuje, že všechny tři jsou spolu vzájemně pozitivně korelovány, ale těsnost vazby je větší pouze mezi první položenou otázkou na subjektivní hodnocení reálných příjmů domácnosti v porovnání se situací před rokem a otázkou na předpokládaný vývoj reálných příjmů v letošním roce (Pearsonův korelační koeficient 0,5). Těsnost vazby obou těchto otázek k otázce na názor na přijatelnost loňské inflace je pak výrazně nižší, přesto však statisticky významná.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v20-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>11. 1. – 22. 1. 2020</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1052</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>182</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.28, EV.29, EV.30</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ev200226</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>26. února 2020</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Martin Spurný</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
